

Atrakcyjność krajobrazowa poszczególnych części głównego szlaku beskidzkiego im. Kazimierza Sosnowskiego w ocenie własnej i turystów

Landscape attractiveness particular parts of the main Beskid trail named after Kazimierz Sosnowski in the own and tourists opinion

Jolanta Majcher-Łoś, Mirosław Kasperczyk, Piotr Kacorzyk

Katedra Łąkarstwa
Uniwersytet Rolniczy im. Hugona Kołłątaja w Krakowie
Al. Mickiewicza 21, 31-120 Kraków, Polska
e-mail: kl@ur.krakow.pl

Abstract. The investigations were conducted in 2008 on 13 chosen grasslands (among them pastures, harvestable meadows and non-utilized meadows) located along the Main Beskid Trail. Their floristic composition, tint, general aspect and landscape value were evaluated during observations. To evaluate intensity of traffic on tourist trail were counted number of people running across the Trail.

Comparing ranks received for meadows tint with the number of people on particular stretch of tourist trail can be drawn conclusion that they are disconnected with each other. Meadows situated above forest boarder (>800 m a.s.l.) with view limited only by the horizon received very good mark and where also positively correlated with the number of tourists. On the most crowded parts of The Main Beskid Trail – Beskid Śląski, Gorce and Bieszczady – mainly organized groups of tourists with sparse individual tourists were meeting. The main reason of that are pensions and agri-touristic farms existing on those areas which could accommodate organized, big groups of tourists.

Słowa kluczowe: Główny Szlak Beskidzki, użytki zielone, walory krajobrazowe

Key words: Main Beskid Trail, grassland, landscape values

Wstęp

Główny Szlak Beskidzki jest najdłuższym górskim szlakiem turystycznym w Polsce (519 km). Rozpoczyna swój bieg w Ustroniu (Beskid Śląski), a kończy w Wołosatym (Bieszczady). Przebiega przez 4 Parki Narodowe: Babiogórski, Gorczański, Magurski oraz Bieszczadzki (Mydela 2003).

Z racji swej rozległości wymieniony szlak obfituje w różnego rodzaju użytki zielone, stanowiące istotny element estetyki krajobrazu. Jest to wynikiem różnej barwy runi łąkowo-pastwiskowej wynikającej z kwitnienia roślin w różnych porach roku. Atrakcyjność turystyczna Głównego Szlaku Beskidzkiego oraz różnorodność użytków zielonych położonych przy jego ścieżkach skłoniła autorów do oceny ich aktualnego stanu pod kątem ich składu florystycznego, sposobu użytkowania oraz atrakcyjności turystycznej. Zwrócono także uwagę na

zagospodarowanie turystyczne badanego terenu oraz na popularność wśród turystów poszczególnych odcinków Głównego Szlaku Beskidzkiego.

Metody badań

Badania wzdłuż Głównego Szlaku Beskidzkiego przeprowadzono w 2008r. Obszar badań podzielono na 6 części, w których na wybranych użytkach zielonych przeprowadzono wizję lokalną i sporządzono listy gatunków na nich występujących. Obserwacje prowadzono w 2 terminach: Beskid Śląski – 30 V i 15 VIII, Beskid Żywiecki – 10 V i 19 VII, Gorce – 27 IV oraz 21 VI, Beskid Sądecki – 18 V i 6 VIII, Beskid Niski 18 V i 6 VIII, Bieszczady – 22 VII i 29 VIII. Każdy z 13 wybranych użytków zielonych (pastwiska, łąki kośne jak i łąki nieużytkowane) oceniono pod względem zabarwienia, ogólnego wyglądu oraz wartości widokowej.

Rozpoznawanie gatunków przeprowadzono przy pomocy kluczy botanicznych: „Rośliny Polskie” (Szafer i in. 1986) oraz „Klucz do oznaczania roślin naczyniowych Polski Niżowej” (Rutkowski 2004).

Do oceny zabarwienia i ogólnego wyglądu użyto umownie przyjętej 10-cio punktowej skali własnej o następujących przedziałach: 1-2 bardzo brzydki, 3-4 przeciętny, 5-7 ładny oraz 8-10 bardzo ładny użytek zielony. W ocenie wzięto pod uwagę kolorystykę badanej powierzchni, jej otoczenie, czystość i zadbanie.

Wartość widokową poszczególnych miejsc oceniono również za pomocą umownie przyjętej skali o przedziałach: 1-3 mała, 4-5 przeciętna, 6-7 dobra i 8-10 bardzo dobra wartość widokowa. W ocenie brano pod uwagę zasięg pola widzenia oraz widok rozpościerający się z danego punktu badawczego. W czasie wizji oceniono natężenie ruchu na szlaku licząc napotkane na nim osoby.

Wyniki

W Beskidzie Śląskim przy Głównym Szlaku Beskidzkim oceniono pod względem estetycznym 2 użytki zielone – w Ustroniu i w podszczytowej części Równicy. Pierwszym z nich była łąka kośna, na której rozpoznano 16 gatunków roślin (w tym 8 gatunków traw). Drugim zaś nieużytkowana, podszczytowa polana o kamienistym podłożu, gdzie stwierdzono 12 gatunków roślin (z czego 4 gatunki traw). Oba badane użytki podczas pierwszej obserwacji zostały zaliczone do użytków zielonych ładnych, zaś przy drugiej do przeciętnych. Wartość widokową pierwszego oceniono bardzo nisko. Natomiast drugi znacząco wyróżniał się wysoką oceną z uwagi na rozległą panoramę Beskidu Śląskiego (tab. 1).

W Beskidzie Żywieckim oceniono z kolei 4 zbiorowiska łąkowe – 2 w miejscowości Bystra, gdzie były to łąki użytkowane i 2 w miejscowości Naprawa, gdzie jednym z nich była łąka użytkowana, a drugim użytek kośno-pastwiskowy. W miejscowości Bystra pierwszą z łąk na której znajdowało się 18 gatunków roślin (6 gatunków traw) oceniono jako przeciętną. Podczas kolejnej obserwacji cechowała się już dużo ładniejszym zabarwieniem. Na drugim z użytków w Bystrej rozpoznano 26 gatunków, z dominującym udziałem traw (9 gatunków). Podczas pierwszej jak i drugiej obserwacji łąkę tę uznano za ładną. Obie wymienione łąki nisko oceniono pod względem ich wartości widokowej (tab. 1).

W miejscowości Naprawa łąkę o użytkowaniu przemiennej oceniono podczas obydwu obserwacji jako ładną. Zwrócono uwagę na równą wysokość tejże łąki, gdzie ponad wysokość runi nie wybijały się żadne z rozpoznanych 19 gatunków roślin, w tym 8 gatunków traw. Drugi z użytków ocenianych w tej miejscowości wyróżnił się podczas pierwszej obserwacji bardzo ładnym zabarwieniem z uwagi na wiele różnokolorowo kwitnących gatunków roślin (znajdowało się tam w sumie 24 gatunki roślin, z czego 7 gatunków traw). Późniejsza ocena po przekwitnięciu roślin była nieco niższa. Wartość widokową obu użytków uznano za przeciętną (tab. 1).

W Gorcach oceniono Polanę Obidowca oraz Polanę Rozdziele. Obie polany podczas pierwszej obserwacji oceniono na przeciętne pod względem zabarwienia i wyglądu ogólnego z uwagi na ubogą jeszcze kolorystykę – tylko nielicznie kwitnące szafrany spiskie (*Crocus scepusiensis* (Rehm. Et Wol.) Borbás). Podczas kolejnej obserwacji polany te otrzymały już wyższe noty. Na obu stwierdzono wówczas po 25 gatunków roślin (w tym 11 gatunków traw). Osobliwym gatunkiem trawy spotkanym jedynie na Polanie Obidowca oraz na Połoninie Wetlińskiej w Bieszczadach była wiechlina chaixii (*Poa chaixii* Vill.). Wartość widokową pierwszej z polan

określono jako przeciętną. Natomiast Polana Rozdziele została oceniona bardzo wysoko pod tym kątem, jako że przy dobrej pogodzie można z niej podziwiać górującą w oddali Babią Górę (tab. 1).

W Beskidzie Sądeckim przeprowadzono obserwacje na 2 obszarach w miejscowości Mochnaczka Niżna. Pierwszym była łąka użytkowana, a drugim łąka użytkowana przemiennie. Na pierwszym z użytków stwierdzono 22 gatunki roślin, w tym 7 gatunków traw, na drugim zaś 27 gatunków ogółem, z czego 11 gatunków traw. Obydwa badane użytki zarówno podczas pierwszej jak i drugiej obserwacji zostały sklasyfikowane jako ładnie zabarwione, o generalnie ładnym wyglądzie ogólnym i dobrej bądź bardzo dobrej wartości widokowej (tab. 1). Na części szlaku w Beskidzie Niskim oceniono 2 zbiorowiska pastwiskowe w miejscowości Izby. Na pierwszym z nich stwierdzono 15 gatunków roślin (w tym 5 gatunków traw), a na drugim 22 gatunki (w tym 7 gatunków traw). Oba te użytki przy każdorazowej ocenie pod względem zabarwienia i ogólnego wyglądu oraz wartości widokowej otrzymały niską punktację (tab. 1).

Ostatnim z ocenianych terenów była Polonina Wetlińska. Znajdowało się tam 14 gatunków roślin, z czego 7 gatunków traw. Podczas obydwu obserwacji oceniono ją wysoko pod kątem zabarwienia i wyglądu ogólnego. Została także uznana za teren o najwyższej wartości widokowej spośród badanych. Przy dobrej pogodzie można z niego podziwiać rozległe widoki na najwyższe partie Bieszczadów (tab. 1).

Tabela 1. Ocena wybranych użytków zielonych.

Table 1. The evaluation of chosen grassland.

Beskid	Miejsce Location	Data badania Date of research	Wysokość n.p.m. Height a.s.l.	Wartość widokowa Landscape value	Zabarwienie Tint	Ogólny wygląd General aspect
Śląski	Ustroń	30 V 15 VIII	430	1 1	7 6	6 4
	Równica	30 V 15 VIII	884	9 9	6 4	5 3
Żywiecki	Bystra I	10 V 19 VII	480	4 4	4 6	4 5
	Bystra II	10 V 19 VII	480	4 4	6 6	6 6
	Naprawa I	10 V 19 VII	520	4 4	5 7	6 6
	Naprawa II	10 V 19 VII	515	4 4	8 7	6 6
Gorce	Obidowiec	27 IV 21 VI	1106	6 6	4 6	4 6
	Polana Rozdziele	27 IV 21 VI	1200	9 9	4 7	5 8
Sądecki	Mochnaczka Niżna I	18 V 6 VIII	690	6 6	5 5	5 4
	Mochnaczka Niżna II	18 V 6 VIII	670	8 8	6 6	5 6
Niski	Izby I	18 V 6 VIII	650	2 2	4 5	4 5
	Izby II	18 V 6 VIII	650	4 4	4 3	4 5
Bieszczady	Polonina Wetlińska	22 VII 29 VIII	1228	10 10	6 7	6 7

Z przeprowadzonych obserwacji wynika, iż spośród poszczególnych części Głównego Szlaku Beskidzkiego największym zainteresowaniem wśród turystów cieszyły się: Beskid Śląski, Bieszczady oraz Gorce, gdzie napotkano odpowiednio: 403, 373 oraz 306 turystów. W Beskidzie Żywieckim spotkano 24 turystów, w Sądeckim 13 a w Beskidzie Niskim 9.

Podsumowanie

Znaczący wpływ na atrakcyjność krajobrazową omawianych terenów według autorów ma kolorystyka użytków zielonych, która jest ściśle powiązana ze sposobem ich użytkowania. Łąki nieużytkowane bardzo późno na wiosnę zmieniają barwę z szarej na zieloną, a w okresie letnim i jesiennym mają uboższą kolorystykę w porównaniu do łąk racjonalnie użytkowanych. Porównując oceny otrzymane za kolorystykę łąk z liczebnością osób na poszczególnych odcinkach szlaku można wyciągnąć wniosek, że nie są one od siebie zależne.

O dużej atrakcyjności zbiorowisk użytków zielonych, głównie tych położonych powyżej 800m n. p. m. decyduje przede wszystkim ich wartość widokowa.

Do najbardziej obciążonych części Głównego Szlaku Beskidzkiego należą Beskid Śląski, Bieszczady oraz Gorce. Dominują tam głównie zorganizowane grupy turystów z nielicznymi turystami indywidualnymi. Wynika to z faktu znajdowania się na tych terenach licznych pensjonatów oraz gospodarstw agroturystycznych.

Znacznie mniejsza liczba turystów w rejonie Beskidu Żywieckiego, Sądeckiego, a zwłaszcza Niskiego wynika nie z małej atrakcyjności tych terenów lecz z braku odpowiedniej bazy gastronomiczno-noclegowej oraz słabej znajomości tych terenów wśród szerokiej masy turystów.

Literatura

Mydela R., 2003. Atlas Polski, T. 3 „Turystyka i rekreacja”. Oficyna Wydawnicza FOGRA. Kraków.

Rutkowski L., 2006. Klucz do oznaczania roślin Polski niżowej. PWN, W-wa.

Szafer W., Kulczyński S., Pawłowski B., 1986. Rośliny polskie Część I i II PWN, W-wa.